

Tutu ña tãa racha'nu Jandiau

**Racha'nu Jandiau tàchi ra iin tutu nuu tandi'i
ñivi judú ndian chìnuni tu'un Jesucristu**

1 ¹Yu'u ra nàni Jandiau, ra jà'a tiñu kuenda Ndioo chi'in nuu Racha'nu Jesucristu, tàì tutu i'ya nuu ma ndi uchi uvi ma grupu ma ndian kùu ñivio ndian judú, ma ndian chitakuati ma ninii ka'nu ma ñu'u' ñuñivi.

Ndioo chà'a ña kùu koto yo koo yo takua kùuni ra

²Ndisaa ndyo'o ndian chìnuni tu'un Cristu, na sii kuuni ndo ora ndè'e ndo nda tundo'o nikuuni. ³Vati cha ch̀to va'a yo ña ora ma Ndioo k̀in ra ku'va yo, ikan na nde'o tu ndicha kùu yi ña chìnuni yo ma tu'un ra, ta takan jà'a ra, ikan na kutu'va yo jàndeeni va'a ga yo ma tundo'o ña ni nde'e yo. ⁴Ta ora jàndeenio ma tundo'o ña ndè'o, ìyo yi ña kua'nu yo jà'a yi, ta ikan na chinuni va'a ga yo tu'un Ndioo chi'in ndisaa kuii anima yo, ikan na töve kumani ni'iin nakuyi nuu yo cha'a' ma ña ch̀nuni, ti takua kùuni Ndioo kùu yi. ⁵Vati tu ìyo nda ndyo'o kùmani kua'a' ga chinituni ndo, na ndakan ndo yi nuu Ndioo, ti rakan kùu ku'va ra tandi'i yi nuu ndo, ta töve kàti'ini ra ora ndakan yo yi nuu ra, ti ch̀sii ra jà'a ra yi. ⁶Va ora ndakan yo yi nuu Ndioo ìyo yi ña ch̀nuni ña na ku'va ra yi nuu yo, ta töve kàtio ña töve ndicha kùu yi. Ti tu kà'an yo takan ta kùu yo takua kùu ma tañu'u ña chàsiki ra' te'en tikan kuà'an ra'. ⁷Ma ndian chànini takan, va'a ga ña na töve kuantu na ma ña ni ku'va ma Ndioo nuu na. ⁸Vati töve iin nuuni ma ña chànini na, ti vitin chànini na iin nakuyi, ta inga kivi tuku nakuyi. Ta takan jà'a na.

⁹Ma ndian yani yo ndian ya'a ga nda'vi ìyo, na sii kuuni na, vati Ndioo ya'a ga tĩnu'u ra na. ¹⁰Ta ma ndian kuika na ya'a sii kuuni na ora kindoo nda'vi na, vati ma ndian kuika kùu na takua kùu iin ita ña kàna yi nuu ñu'u' ta numini xii yi, ta ch̀ta yi. ¹¹Ti ora k̀eta ma nikandii, nduva'a kuii ndondii jà'a yi, ta numi kuiini nàtii ma ita ikan, ta xii yi ta ch̀ta yi ta tũva vii kàa yi. Ta takan kùu chi'in ma ndian kuika ndia, ti numi kuiini ndi'i na chi'in ndisaa ma ña kuika na ndia.

Na jandeenio ora ndè'o tundo'o

¹²Ya'a ga sii kùuni ma ndian jàndeeni na ora ndè'e na tundo'o, vati ora ya'a ña jàndeeni na, ta töve jàña na chinuni na, Ndioo ni ku'va ra ña na koo na endeeni chi'in ra. Vati Ndioo ch̀a ra tu'un nuu ndisaa kuii ma ndian kùuni nde'e na ra. ¹³Ora kùunio ja'a yo kuati, ña töve va'a ña kà'an yo ña Ndioo kùu ma ra tì'i ma ña kini tichi ma anima yo, vati ma Ndioo na kùu ki'vi ra chi'in ma ña kini, ta juuni töve ch̀anini ra ja'a ra ma ña töve va'a, ta töve tì'i ra ma ña töve va'a ma tichi ma anima ma nì'iin ma ñivi ña na ja'a na ma ña kini ndia. ¹⁴Vati ora k̀i'vi ma ña kini tichi ma anima yo, ta jà'a yo ma ña töve va'a, jà'a yo takan ti ch̀ata'ani maa yo ja'a yo yi, ta ch̀ikan ma kuñu yo yi ta kueeni kueeni kèña'a yi yo ndia. ¹⁵Cha'a' ma ña töve va'a ch̀ata'ani yo ja'a yo, cha'a' yakan k̀eta ma kuati jà'a yo. Ta ma kuati i'ya, ora ya'a ga cha ndoka'nuga yi, juuni ikan k̀eta ma ña kùu kuvi yo endeeni ndia.

¹⁶Ndyo'o ndian yani ndian ya'a ga kùuni nde'i, koto kèña'a ndo juuni maa ndo. ¹⁷Ti tandi'i ma ña va'a chi'in ña ndaa, v̀chi saani yi iti' andivi jà'a Ndioo, ra jà'a ña tũvi ma andivi chi'in tandi'i ma ña tacha ña ka'iin nuu yi ndia. Ma Ndioo iini ra kùu ra nani kivi, ta na töve sàma ra takua sàma ma vati. ¹⁸Ma Ndioo kùu ra, ra k̀achin ra ña koo ndito yo ta na kùu yo se'e ra cha'a' ña ch̀nuni yo ma tu'un ndaa ña kà'an ra, ikan na kuu yo ma ndian nunuu ta ndian í ga kuenda ra nuu ndisaa ma ña jätuvi ra.

Ìyo yi ña jakua'a yo ta jachi'o ma tu'un Ndioo

¹⁹Ndyo'o yani ndian ya'a ga kùuni nde'i, na kuku'uni ndo ma tu'un i'ya: Ìyo yi ña koo yati va'a ndo ña taso'o ndo tu'un va'a, ta na ja'a va'a ndo kuenda ma ña kà'an ndo, ta töve numi

kuiini ña kayuni ndo. ²⁰Vati nda ndian ni kuuni ña kùxaan chi'in inga ñivi, na kùu ja'a na ma tiñu va'a takua kùuni Ndioo ña na ja'a na. ²¹Yakan va na jaña ndo ma kuati ña jà'a ndo chi'in ndisaa ña kini ña chàta'ani ndo ja'a ndo ndia. Ta na jachi'in va'a ndo ma tu'un Ndioo chi'in anima iñu'u ndo, vati ma tu'un ikan kùu ja'a yi ña na kuu kakú yo. ²²Ta na jachi'in ndo ta na jakuu ndo ma tiñu ña kēe yu'u Ndioo, ta töve va'a ña taso'oni ndo yi. Va tu ja'a ndo takan janda'viña'a ndo chi'in juuni maa ndo. ²³Ma ndian taso'o ma tu'un Ndioo, ta töve jàkuu na ma ña kà'an yi, kùu na tava kùu ma ra ndè'e ra nuu ra nuu iin inu. ²⁴Ta ora cha yā'a ña ndē'e ra ma nuu ra, kēe ra kuà'an ra, ta numini nàani ra ma naja kua kàa ma nuu ra niku. ²⁵Va ma ra töve nàani ma ña chīni ra nuu tu'un Ley va'a Ndioo ña chà'a yi ndatu ña na kakuu nuna yo, ta tu juuni jàchi'in ra ta jàkuu ra ma ña kà'an yi, ta töve endee jàña ra ma ña kà'an yi, iin ra ya'a ga chīsii ni kuu ra cha'a' ña jà'a ra takan.

²⁶Tu ìyo ma ndian chà'nini ña cha kī'vi va'a na ma iti' Ndioo, va na töve jà'a kuenda na ma yu'u na ña kà'an na, jànda'viña'a na juuni maa na, ta ma ña jà'a na kuenda Ndioo tüvi nda kuenda yi. ²⁷Ma tu'un ndaa ta va'a ña ìyo yi ña ja'a yo kuenda ma Ndioo, ra kùu Tatá yo te'en kà'an yi: Ma ndian töve ma'á chi'in tatá, ìyo yi ña tindeo na, ta ma ñivi ña'a ña kīndoo nda'vi ña chī'í ii vi, juuni ìyo yi ña tindeo vi cha'a' ma tundo'o ña nde'e vi. Ta na kumi kuenda va'a yo yo, koto kī'vi yo ja'a yo ma ña kini ña jà'a ma ñivi ìyo ma nuñu'u' ñuñivi i'ya.

Ndioo kùuni ra ña indukuni ndè'o ndisaa ñivi

2 ¹Ndyo'o ndian yanj, ndian chìnuni tu'un ma Racha'nu Jesuu ra ya'a ga ka'nu, tu ndicha ña chìnuni ndo tu'un ma Racha'nu, na töve ìyo yi ña siin siin nde'e ndo ma ñivi, ti Ndioo indukuni ndè'e ra tandi'i na. ²⁻³Ta tu ndyo'o ka'īin ti'vi ndo tichi iin veñu'u ña jàka'nu ndo Ndioo, ta chàa iin ra'ii ña ya'a ga kuika ta indii iin xe'e ña tacha nda'a' ra ta ñù'u ra ja'ma nduva'a kuii vii ta tacha, ta ndyo'o ya'a ga tìñu'u ndo ra ta kà'an ndo te'en chi'in ra: “Na kichiun ta kunandiun ma tayu va'a ta vii i'ya”, kà'an ndo chi'in ra. Ta tu ora ikani juuni chàa iin ra ya'a ga nda'vi ta ñù'u ra ja'ma ya'a ga meku ta ta'nda, ta

te'en kà'an ndo chi'in ra: “Na kindoo yo'o kundaun iti' chiñani a kunandiun nuu ñu'u.” ⁴Yakan va tu ndyo'o ja'a ndo takan, cha ndākuu ndo ma ndian nde'e ndaa, vati töve indukuni ndè'e ndo ñivi. Ti maaaa ña töve va'a chà'nini ndo ja'a ndo, va cha ndākuu ndo takua iin ra ndiso tiñu ra töve va'a jàndondaa ra kuati kuenda na, ti kuuniga ndo ma ndian kuika takua ma ndian nda'vi.

⁵Ndyo'o yani mai, na taso'o va'a ndo ma ña ni ka'in i'ya: Ndioo kùu ma ra kàchin ma ndian nda'vi ìyo ma ñuñivi i'ya, ikan na ya'a ga chinuni na ma ña kà'an ra, ta ikan na ni'i na ma nuu chà'nda Ndioo tiñu, vati yakan chā'a ra tu'un ña ni ku'va ra nuu ma ndian ya'a ga kùuni na nde'e na ra. ⁶Ta ndyo'o ya'a ga kàti'ini ndo chata ma ndian nda'vi, vati ma ndian kuika kùu ndian xaani nde'e na ndo ta ya'a jati'ini na chi'in ndo ta kèñu'u na ndo kuàndaka na ndo ma nuu ma ndra chà'nda tiñu, ikan na jande'e ndra tundo'o ndo. ⁷¿A töve ndiakan kùu ma ndian kà'an ti'ini na chata ma sivi iñu'u ma Racha'nu Cristu ra kùu chito'o yo?, kùuni ndo.

⁸Ndyo'o ya'a ga va'a jà'a ndo, tuva jà'a ndo ma takua kà'an ma tutu Ley ña ka'nuga tāchi ma Ndioo, ta ma tu'un ña kà'an ma nuu ma tutu Ndioo te'en kà'an yi: “Na kuuniun nde'e va'un ma ñivi ta'un ma tava kùuniun nde'un juuni maun”, kà'an yi. ⁹Va tu ndyo'o siin siin ndè'e ndo ma ñivi, kùuni yi ka'an yi ña jà'a ndo ma kuati, ta juuni ma Ley Ndioo ikan tìsokuati ndicha yi ndo cha'a' ña töve jàchi'in ndo tandi'i ma ña kà'an yi. ¹⁰Vati tu ìyo ma ndian jàchinu tandi'i ma ña kà'an ma tu'un Ley Ndioo, tu kumani jàchinu na iini ma tu'un ña kà'an yi, kùuni yi ka'an yi ña ìyo kuati na jà'a ña töve jàchinu na ndisaa ma ña kà'an ma tu'un Ley Ndioo. ¹¹Vati ma Ndioo kùu ma ra kà'an te'en: “Na kī'viun chi'in ñivi ña'a ña yūvi kùu ñasi'un, ta ña'a chi'in ra'ii yūvi ra kùu iian ndia”, ta juuni kà'an ra te'en ndia: “Na kà'niun ñivi.” Va tu ìyo ndian töve k'vi chi'in ñivi ña'a töve kùu ñasi'i na, va chà'ni na ñivi, kùuni yi ka'an yi ña ìyo kuati na, ti endee töve jàchi'in na ma ña kà'an ma tu'un Ley Ndioo. ¹²Ndyo'o ìyo yi ña vii ka'an ndo chi'in ma ta'an ndo ta na töve ìyo yi ña ja'a ndo ni'iin ña töve va'a, vati Ndioo ni jakutuni ra ma kuati yo cha'a' ma ley ra. Ta ma ley ikan kùu yi ma ña chà'a yi ndatu ña kakuu nuna yo nuu ma kuati. ¹³Vati ma ñivi töve kùnda'vini ma inga na, ni nde'e na tundo'o

ora ni jakutuni Ndioo ma kuati na, ti Ndioo tüvi ni kunda'vini ra na, va ma ndian kùnda'vini ma inga na, ni kakú na nuu ma tundo'o ora ni jakutuni ma Ndioo ma ñivi.

**Tuva ndicha ña chìnunio ma ña ka'an ma tutu
Ndioo, ìyo yi ña ja'a yo ma ña kà'an yi**

¹⁴Ndyo'o yani, ¿a ìyo nda kuenda yi ña kà'an yo ña iin ndian ya'a ga chìnuni tu'un Jesucristu kùu yo, tuva töve juuni jà'a yo tiñu va'a ña jàna'a yi ña ndicha ndian chìnuni tu'un ra kùu yo?, kùuni ndo. Ndicha kuii ña töve ni kakú yo tu chìnunio takani. ¹⁵Vati tu ìyo iin ndian yani yo a ñata'an yo ña kùmani vi ja'ma ku'un vi, ta ña töve ña kachi vi ndia, ¹⁶ta juuni ìyo nda ndyo'o te'en nāka'an ndo chi'in vi: “Na ku'un va'un, ta na ku'un va'un ma ja'maun, ta na kachi va'un nda na kutu tichiun”, kàti ndo chi'in vi. Va nda ndyo'o vaji ni ka'an takan nuu vi va na töve nī cha'a ndo ma ña kachi vi a ku'un vi, ta tüvi nda kuenda yi ma ña kà'an ndo tuva jà'a ndo takan. ¹⁷Ta juuni takan kùu ma ña chìnunio, tu töve jà'a yo ma tiñu va'a kuenda Ndioo, ta ma ña chìnunio ikan töve nda kuenda yi.

¹⁸Va ìyo iin ndian kùu ka'an te'en: “Yo'o ya'a ga chìnuniun tu'un Ndioo, ta yu'u ìyo tiñu va'a ña jà'i kuenda ra.” Ta vitin yo'o na jana'un ma ña chìnuniun chi'in ni'iin tiñu va'a ña töve jà'un kuenda ra, ta yu'u ni jana'i ma ña chìnuni nuun chi'in tiñu va'a ña jà'i. ¹⁹¿A yo'o chìnuniun ña ìyo uvanuu Ndiooni? Va'ani tu takan kà'un. Va, ¿a töve chà'un kuenda ña nda ndián' kùu kui'na juuni chìnuni na ña ìyo uvanuu Ndiooni ndia? ¿Ta endee ndayu na ña yu'vi na!

²⁰¿Ta naja ya'a ndava xiniun? Na koto va'un ti tuva chìnunio tu'un Ndioo ta ni'iin cha'a' töve jà'a yo ma tiñu va'a kuenda ra, töve nda kuenda ma ña chìnunio ikan. ²¹Abraham, ra kùu ñivio chiyo taji'na, Ndioo ndē'e ra ra ña kùu ra iin ra ndaa, ora jà'a ra ña sōkó ra ma ra se'e ra, ra nàni Isaac nuu ma Ndioo nuu chito naá niku. ²²Ta kùu koto ndo ma tava jà'a ma Abraham, vati cha'a' ma ña chìnuni ra, yakan va sōkó ra ma ra se'e ra nuu ma Ndioo ma takua kùuni ra, ta cha'a' ma tiñu jà'a ra ikan kùu yi iin ña jàna'a ña chìnuni ndicha Abraham. Ta ma ña chìnuni ra ikan chāa yi ña kùu yi ña nduva'a ndaa nuu Ndioo. ²³Takan chīnu ma tava kà'an nuu ma tutu Ndioo,

ta te'en kà'an yi: “ma Abraham chìnuni ra ma tu'un Ndioo, yakan va Ndioo ndē'e ra ra ña kùu ra iin ra ndaa”. Ta ma Abraham iin ra ya'a ga nākoto Ndioo kùu ra ta iin meru ra kùu ra ndia. ²⁴Na koto va'a ndo vitin, vati Ndioo ndè'e ra ña kùu yo iin ndian ndaa tu chìnunio tu'un ra, ta juuni jàkuu yo ma tiñu kà'an ra ndia. ²⁵Indukuni tā'an ma ña nàni Rahab, ña kùu ña'a tondo, ma Ndioo ndē'e ra ña, ña kùu ña iin ña ndaa cha'a' ma tiñu ña jā'a ña, vati chā'a ña ma tichi ve'an ña kīndoo xe'e ma ndra'ii israelita ikan, ma ndra kuàkoto ma naja kua ìyo ma ñivi ma ñuu ikan. Ta tīndean ndra kēe xe'e ndra ma inga chiyo ma ve'an. ²⁶Yakan va juuni kùu kutunini yo, ña ìyo yi ña jàchinu yo tiñu va'a takua Ndioo kùuni ra ña na ja'a yo. Vati taku ma kuñu yo ña kùu jakesiin yo yi chi'in ma anima yo, ta tu tūva ìyo ma anima yo chi'in ma kuñu yo, ña'a kùuni yi ka'an yi ña cha chī'o. Indukuni kua ikan kùu chi'in ma ña chìnuni yo ña cha chī'lí yi tu tōve jàna'a yo ma ña chìnuni va'a yo chi'in ma tiñu jà'a yo.

Ìyo yi ña ja'a kuenda yo ma tu'un ka'an yo

3 ¹Ndyo'o yani, na tōve va'a ña ya'a ga kua'a' ndo kùu ndo matru ndian jàna'a tu'un Ndioo, vati cha chīto yo ti ndisaa yo ndian jàna'a tu'un Ndioo, ni jakutuni ni'lí ga ra cha'a' ndisaa tu'un tōve va'a ña jàna'a yo. ²Kua'a' nuu kuati jà'a tandi'lí yo. Ta vitin tu ìyo nda ndian tōve jà'a kuati chi'in tu'un kà'an na, kùuni yi ka'an yi ña iin ndian ndaa kùu na, ta juuni ìyo yati na kùmi na ndisaa ma kuñu na, ikan na tōve jà'a na kuati chi'in yi. ³Tu ora tì'o ma kaa ña nàni frenu ma yu'u ma kuayu, ikan na jachi'in ri ma ña chà'nda yo tiñu nuu ri, takan kùu jaku'un yo ri ma ndanu kùuni maa yo. ⁴Ta juuni takan kùu yi chi'in ma varku ndia: vaji ya'a ga ka'nu run ta ma tati tindani'ni yi run ti ya'a ga ni'lí chàkin yi, ta ma ra jàtiñu chi'in run kàva ra xini run chi'in yutun vali ma ndanu kùuni maa ra ku'un ra chi'in run. ⁵Ta juuni takan kùu chi'in ma yaa yo ndia, iin ña vali kuiini kùu yi ña ìyo yi ma kuñu yo, ta kùu ja'a yi iin ña nduva'a kuii ka'nu ndia. [Ta juuni kùu yi tava kùu iin ñu'ú valini ña kùu ka'mi yi iin yuku nduva'a kuii ka'nu! ⁶Ta ma yaa yo kùu yi tava kùu iin ñu'ú. Iin ña tōve va'a ña ìyo ma kuñu yo cha'a' ña kua'a' ña kini kà'an yi, ta jàtivi yi yo. Ta ma ña kini ña kà'an yo chi'in ma yaa yo,

jàndokini yi yo ndisaa kivi ña ìyo yo, ta kùu yi iin ña kīchi yi iti' andaya', nuu endee tiin ñu'ú. ⁷Ta ma ñivi kùu jandomasu na ma nda nuu kiti nikuuni, takua kùu ma kiti ìyo tumi, takua kùu chi'in koo, chi'in kua'a' nuu kiti xaan chi'in kiti ìyo tichi tañu'u. Tandi'i ma kiti takan kùu jandomasu ma ñivi ri. ⁸Va ñi'iin yo na kùu ja'a yo ña kùmi maa yo yaa yo ña kà'an yi tu'un nduva'a. Ma yaa yo iin ña kini ìyo ma kuñu yo kùu yi, vati kùu yi iin ña xaan takua kùu yukú xaan ña kueeni kueeni ka'ni yi yo. ⁹Juuni chi'in tu'un ña kà'an yo chi'in yaa yo tiñu'u yo ma Ndioo ra kùu Tatá yo, ta juuni chi'in yi kànduva'a yo ma ñivi ña jātuvi ma Ndioo. Ta kàa na takua kàa ra. ¹⁰Ndyo'o yani juuni yu'u yo kèe ma tu'un ña vii ja'íí yo ma sivi Ndioo, ta juuni yu'u yo kèe tu'un kini ña kànduva'a yo ma ñivi ndia. Ndyo'o yani töve ìyo yi ña kuu yi takan. ¹¹Ma yaa yo chi'in ma tu'un kà'an yi kùu yi takua kùu iin nuu ndo'yoni nuu kàna ma takuui. Ta ikan na kùu kana ma takuui va'a chi'in ma takuui uva ndia. ¹²Ta juuni takan kùu ma yutun higu, ti na kùu kee ma chiti yutun olivu nuu run, ta juuni takan ma yoku'u chà'a chiti ña nàni uva na kùu kee ma chiti higu nuu run ndia. Indukuni na kùu kana takuui u'vá chi'in takuui va'a iin ndo'yoni. Ta takan kùu yi chi'in ma yaa yo ña kà'an yi tu'un kini chi'in tu'un va'a ndia.

**Uvi nuu ma takua kùu chinituni ìyo: ma
chinituni Ndioo ta ma chinituni ñivi**

¹³Tu ndicha ña ìyo iin ra tañu ndo ña ya'a ga ìyo chinituni Ndioo chi'in ra ta kùtunini va'a ra yi. Ta na jana'a ra ña ìyo ma chinituni ikan chi'in ra ora jakuu ra tiñu va'a takua kùuni ra, ta na koo vita anima ra ora jà'a ra yi. ¹⁴Va tu ndyo'o ku'va ndo ña na jandokini ndo ma anima ndo cha'a' ña kùmi ndo ma ña tixin ìyo chi'in ndo, ta cha'a' ña kùu ndo ndian endeeni nànduku ma ña kùuni maani ndo. Tu takan kùu ndo kùuni yi ka'an yi ña kùu ndo ma ndian jàtayi maani ndo ndo, ta ma chinituni Ndioo tüvi ìyo yi chi'in ndo. Ma ña chìnuni ndo kùu iin tu'un vatani tu takan chà'nini ndo. ¹⁵Vati ma chinituni i'ya na töve vèchi yi iti' andivi nuu ìyo Ndioo, ti vèchi yi ma nuu ñu'u' ñuñivi, ti kua chà'nini maa yo kùu yi, vati kùu yi ña vèchi yi ma chinituni ma kui'na. ¹⁶Ma nuu ìyo ma ndian ya'a ga tixin ña nde'e na ta'an na, ta endee nànduku maani na ma

ña kùuni maani na, ta ndiakan ni'iin tiempu töve koo vii na chi'in ta'an na, vati mamaa kuatini ìyo na chi'in ta'an na.

¹⁷Va ma ndian ìyo chinituni va'a ña chà'a Ndioo nuu na, ya'a ga va'a ìyo na, ti töve kùu na ma ndian jà'a kuati, ta ya'a nànduku na naja kua koo vii na chi'in inga ñivi, ta iñu'u na ta jachi'in na ma ña kà'an ta'an na. Ta juuni ya'a ga kùnda'vini na ma ñivi, ta töve siin siin ndè'e na ma ta'an na, ta töve ìyo uvi nuu kua chà'nini na, ti ndisaa tiempu jàkuu na ma tiñu va'a ña kà'an na ña ni ja'a na. ¹⁸Ta ma ndian ya'a ga nànduku na koo vii na chi'in inga ñivi, ndiakan jàchi'in na ma takua kùuni Ndioo ña koo na, ta Ndioo ni ja'í ra na.

Ma ña töve va'a ña jàtivi yi yo

4 ¹¿Ndanu vàchi ma kuati ña jà'a ndo ña chàta'ani ndo kanita'an ndo chi'in maa ndo?, kùuni ndo. Vati ndicha ña vàchi yi tichi anima ndo ti mamaa kuati chàta'ani ndo ja'a ndo. Yakan va kànita'an yi chi'in ma ña kèe tichi anima yo. ²Ndyo'o kùuni ndo iin nakuyi, ta na kùu ni'i ndo yi, yakan va chà'ni ta'an ndo ndo, ta tìxin ndo nde'e ndo ndatiñu inga na. Va tava na kùu ni'i ndo yi ndia, yakan va kànita'an ndo, tajan jà'a ndio ndo ma kuati. Takan kùu yi ña na töve kùu nata'an ndo ma ña kùuni ndo, ti töve kà'an ndo cha'a' yi nuu ma Ndioo. ³Ta tuva ndakan ndo iin nakuyi nuu Ndioo, na kùu ni'i ndo yi, ti töve chà'nini ndo kuàtiñu va'a ndo yi, vati kùuni ndo kuàtiñu ndo yi kuenda ma ña kini ña chàta'ani ndo ja'a ndo. ⁴¿Ndyo'o ndian cha ndākoo ndo ña jàchi'in ndo ma tu'un Ndioo! ¿A töve chà'a ndo kuenda ña tu nànduku ndo naja kua ndo'iin ta'an ndo chi'in ma ñivi kini ña ìyo ñuñivi, va iin kuati ka'nu kùu yi kuenda Ndioo? Yakan va nda ndyo'o nikuuni ña ni kuuni ndo ja'a ndo ma kuati ña ìyo ma ñuñivi, ta takan ndàkuu ndo iin ndian cha jàkesiin ndo ndo chi'in Ndioo. ⁵¿A chà'nini ndo ña töve nda kuenda ma tu'un Ndioo ña kà'an te'en?, kuuni ndo: “Ndioo cha tàchi ra ma Tati Í ra ña na ki'vi ra ta koo ra tichi anima yo.” Ta ya'a kukuiñu ma Tati Í Ndioo jin koto jàkesiin yo iti' Ndioo ta kì'vi yo inga iti'. ⁶Va ma Ndioo iin ra ya'a ga va'a kùu ra, yakan va tìndee ra yo ña jàndeenio, ti ma tu'un Ndioo te'en kà'an yi: “Nuu ma ndian ya'a tayi kùuni, Ndioo cha jàchika ra ra nuu na, va nuu ma ndian ya'a ga vita anima, va chà'a ra ñamani ra nuu na”, kàti yi.

⁷Vitin na ku'va ndo ña na ka'nda Ndioo tiñu nuu ndo. Ta na jandeeni ndo ta na kü'va ndo ma anima ndo nuu ma kui'na, ikan na kundachiyoán' nuu ndo. ⁸Na jayatin ndo ma anima ndo chi'in ma Ndioo, ikan na jayatin ra ra xiin ndo ndia. ¡Ndyo'o ñivi kini!, na ndakoo ndo ña jà'a ndo kuati. Ta ndyo'o ndian ìyo uvi nuu kua chà'nini ndo, ti chà'ta'ani ndo jaka'nu ndo Ndioo ta juuni jàka'nu ndo ma ña kini ndia. Na ndakoo ndo ña ja'a ndo takan. Ta, ¡na jandaku'íí ndo anima ndo nuu Ndioo! ⁹¡Na nda'vi kuuni ndo ta kuaku ndo cha'a' iti' kini kuà'an ndo! Na ndakoo ndo ma ña chàkú ndo kuenda ña na too ma takuii tinuu ndo, ta juuni na ndakoo ndo ma ña sii kùuni ndo ta na kichi ma ña ya'a ga nda'vi kuuni ndo. ¹⁰Ta na ndakuu masu anima ndo nuu ma Racha'nu Ndioo, ta ikan ni tiñu'u ra ndo.

Na töve ìyo yi ña ka'an ndo iin ña töve va'a chata ma ta'an ndo

¹¹Ndyo'o yanì na töve ìyo yi ña ka'an ndo ña töve va'a chata ma inga ñivi. Ta nda ndian ni kuuni ña kà'an chata iin ñivi a jà'ani ra ña kùu ra iin vesi, ra jàndondaa kuati, ta juuni kùu ra iin ra töve va'a kà'an chata ma tu'un ley Ndioo, ta cha ndākuu ra iin ra kà'an ndaa chata yi. Ta tu iin ra kà'an ndaa chata yi kùu ra, kùuni yi ka'an yi ña töve jàchi'in ra ma ña kà'an yi. ¹²Uvanuu Ndioo kùu ra ña chā'a ma Ley ra nuu yo, ta uvanuu ra kùu ra vesi ña jàndondaa kuati yo ndia, ta juu ra kùu ma ra jàkakú yo ta kùu tachi ra yo ku'un yo andaya'. Ta ndyo'o, ¿nda ndian kùu ndo ña chà'nini ndo jandondaa ndo ma kuati inga na?, kùuni ndo.

Töve va'a tu kà'an yo ña chìto yo niyi ni kuu itaan a isa

¹³Vitin va kùunì ña na taso'o va'a ndo ma ña ni ka'in, ndyo'o ndian kà'an te'en: “Ma itaan a isa ni ku'un ndi iin ñuu ka'nu, ta ikan ni koo ndi iin kuiya ña ni ni'i ndi ndatiñu, ta jàkanaa ndi kua'a' va'a xu'un!” ¹⁴¡Va ndyo'o töve chìto ndo niyi ni kuu ma itaan a isa! ¿A ni koo ndito ndo?, kùuni ndo. Vati kùu yo takua kùu viko nu'uni ña kèta yi nundani, ta tiaga iti' nuu nundaa kuiini ndi'i yi nduta. ¹⁵Ma ña ìyo yi ña ka'an ndo kùu ma tu'un i'ya niku: “Ma Racha'nu Ndioo tuva kùuni ra ña ku'va ra ña na koo ndito ga yo ma ñuñivi i'ya, ta juuni na ja'a yo ma nda tiñu kùuni maa ra ña na ja'a yo ndia.” ¹⁶Ta

ndyo'o endeeni kà'an ndo ma tava kùuni maa ndo, ta ya'a ga kutayi ndo, ta tandi'i ma ña sukun kùuni ndo takan, iin ña töve va'a kùu yi kuenda Ndioo. ¹⁷Va ma ndian chîto jàkuu tiñu va'a ta na töve jàkuu na yi, iin kuati ka'nu kuii kùu yi kuenda na tuva jà'a na takan.

Tu'un i'ya ìyo yi ña taso'o va'a ma ndian kuika

5 ¹¡Na taso'o va'a ndo ma tu'un ña ni ka'in i'ya ndyo'o ndian kuika! ¡Na kuaku ndo ta na nda'yu ndoo ndo cha'a' ma tundo'o ña ni nde'e ndo! ²Vati ma ndatiñu va'a ìyo nuu ndo cha tà'yu yi, ta ma ja'ma ndo cha chàchi ma liki'ndi yi. ³Ta ma oro chi'in ma plata ña ndākiva'a ndo cha kōyo ña kuxi chata yi. Ta ma ña kuxi yi ikan, kùu yi takua kùu iin ku'va ña tìsokuati yi ndo. Ta kùu yi takua kùu iin ñu'ú ña ni ka'mi yi ma kuñu ndo. Ta, ¿a töve chà'a ndo kuenda ti ma kivi nuu ndi'i nia kùu yi vitin ña ni jande'e Ndioo ma tundo'o nuu ndo cha'a' ña ndōyo locho ma ña va'a ma tichi ve'e ndo jà'a ndo? ⁴Vati yakan kùu ma ya'vi ña töve nī tia'vi ndo ma ndian jàtiñu nuu ñu'u' ndo niku. Yakan va ndrakan kànachaa ndra ma nuu Ndioo, ra nduva'a kuii ka'nu cha'a' yi, ta rakan chini ra ma ña kà'an ndra. ⁵Ta nuu ñuñivi i'ya kùu ndo ndian ya'a ga ìyo ndatiñu ndo, ta chisii ndo ti jà'a ndo ma ña kini kùuni maa ndo, ta ya'a ga chàchi ndo ta nduva'a ndondu'u ndo takua nañu jundiki ña ni ka'ni ndra. ¡Ta takan ni kuu yi chi'in ndo ndia! ⁶Ndyo'o nduva'a tìsokuati ndo ta chā'ni ndo ma ndian töve ìyo kuati. Ta tüvi ìyo nī'iin na kua kuu ja'a na, ta kuu kakú na nda'a' ndo.

Ìyo yi ña kuantu yo nda kati kichaa ma Racha'nu

⁷Yakan va ndyo'o ndian yani, töve ìyo yi ña janañu'u ndo kuantu ndo ma Racha'nu nda kati kichaa ndiko ra ma nuñu'u' ñuñivi i'ya. Ma ndra tàchi ma ndatiñu, tuva kùuni ndra tava ndra ma ndatiñu va'a, ìyo yi ña kuantu ndra nda kati kukuiin ma savi ta töve ìyo yi ña janañu'u ndra. ⁸Yakan va ndyo'o juuni ìyo yi ña kuantu ndo ta tu töve jàña ndo ña chìnuni ndo, ti cha kùyatin ora ña ni kichaa ndiko ma Racha'nu ma ñuñivi i'ya.

⁹Ndyo'o yani na tìsokuati ndo, ta na kánita'an yu'u ndo chi'in inga ñivi, ikan na töve jande'e ma Racha'nu Ndioo ma tundo'o ndo, vati ma Racha'nu Ndioo kùu ra iin ra ni jakutuni

cha'a' ma ñivi. Ta chani keta ma ora ni jakutuni ra ma kuati jà'a yo. ¹⁰Ndyo'o yani, na kuku'uni ndo ma ndra kā'an chi'in tu'un yu'u Ndioo taji'na, vati ìyo ma tundeeni Ndioo chi'in ndra ora ndē'e ndra tundo'o. Ta na ja'a ndo indukuni takua jā'a ndra, ti ndrakan ni'iin cha'a nī janañu'u jā'a ndra. ¹¹Va chīto va'a yo ti maa yo kà'an yo ña ya'a sii kùuni ndrakan cha'a' ña jāndeeni ndra ora ndē'e ndra tundo'o. Ndyo'o cha chīto va'a ndo naja kua jāndeeni ma Job ma tundo'o ña ndē'e ra, ta juuni chīto ndo ña Job nī'i ra ña va'a jā'a ma Racha'nu Ndioo nuu ndi'i nia, vati chīto yo ña ma Racha'nu Ndioo ya'a ga kùnda'vini ra yo, ta juuni kùu ra iin ra chà'a ra ma tundeeni ra nuu yo ndia.

¹²Inga tuku tu'un nduva'a ka'nu ña ni ka'in ndyo'o yani, na kā'an ndo ña ndicha ña ni ja'a ndo iin nakuyi tu töve ni ja'a ndo yi, ña ndava nda cha'a' ma Ndioo ra ìyo andivi, ni nda cha'a' ma ñivi ìyo ñuñivi, ni nda cha'a' inga nakuyi ndia. Tuva ni ka'an ndo “juu”, na ja'a ndicha ndo ma ña ni ka'an ndo ña ni ja'a ndo. Ta tu ka'an ndo, “töve” ìyo yi ña endee töve ja'a ndo ma ni'iin nakuyi, ikan na töve tiso Ndioo kuati chata ndo ta jande'e ra tundo'o cha'a' ma ña kà'an ndo.

¹³Tu ìyo nda ndyo'o ya'a ga nda'vi kùuni ndo a nde'e ndo tundo'o, na ka'an ndo chi'in Ndioo cha'a' yi. Ta tu ìyo nda ndyo'o ya'a ga chīsii ndo, na kata ndo yaa ña jàka'nu ndo ma Ndioo chi'in yi. ¹⁴Tu ìyo iin ndian ku'vi ma tañu ndo, na kana ndo ma ndracha'nu, ndra chà'nda tiñu ndian chìnuni tu'un Jesuu, ikan na ka'an na chi'in Ndioo cha'a' ra, ta ora kicha'a na ka'an na chi'in sivi ma Racha'nu Jesuu, na ka'yu ndra ma cete xini ma ra ku'vi. ¹⁵Ta tu ya'a ga chìnuni ndra ña ni nda'a ma ra ku'vi ora kà'an ndra chi'in ma Ndioo, Ndioo ni janda'a ra ra. Ta tu ma ra ku'vi ikan jā'a ra kuati niku, Ndioo ni janaa ra ma kuati jà'a ra.

¹⁶Yakan va ndyo'o na na'ma ndo ma kuati jà'a ndo chi'in ma ta'an ndo, ta na ka'an ndo chi'in Ndioo cha'a' ma ta'an ndo, ikan na nda'a ndo. Vati iin ra ndaa, tu chīkan ra iin tiñu va'a nuu Ndioo chi'in ndisaa anima ra, ni ni'i ra yi cha'a' ña ìyo kua'a' tundeeni Ndioo chi'in ra. ¹⁷Takan kùu ma ra nàni Elía, ma ra kā'an chi'in tu'un yu'u Ndioo taji'na, kùu ra iin ñivini ma tava kùu yo, ta ora kā'an ra chi'in Ndioo chi'in ndisaa kuii ma anima ra ña na kùun ga ma savi, ta jāña ndio

ma savi ña kùun ra' ma nuu ñu'u' ñuñivi uni kuiya sava. ¹⁸Ta ora yā'a ma uni kuiya sava ikan, tajan kā'an tuku ra chi'in ma Ndioo inga cha'a' ña na kuun ndiko ma savi, ta kīcha'a ndiko ma savi ña kùun ra', ta ma ndatiñu kàa ma nuu ñu'u' ñuñivi, ta yakan ya'a ga chà'a yi ma ña kùu kacho.

¹⁹Ndyo'o yanì tu ìyo nda ndyo'o kèsiin ndo ma iti' Ndioo, ta inga na jà'a na ña chikoni'i ndiko ndo, ²⁰na koto va'a ndo ña nda ndian nikuuni jà'a na ña chikoni'i ndiko ma ndian jà'a kuati ma iti' töve va'a kuà'an na, ta kī'vi ndiko na ma iti' Ndioo, Ndioo ni ja'a ra ña ni kakú na, ikan na tüvi kuvi na endeeni, ta ni janaa ra tandi'i ma kuati ña jà'a na niku.